

Számvetés és újratervezés

Magyar gazdaság 2026

Az előadások tartalmi összefoglalói

Halmi Péter: A növekedési modell kifulladás

A magyar gazdaság felzárkózásának üteme és minősége elmaradt a 2004-2007-ben csatlakozott EU tagállamok többségétől és a hazai társadalom várakozásaitól. Ennek alapvető tényezője a hazai növekedési potenciál kifulladás az elmúlt két évtizedben. Utóbbi meghatározó, kínálati oldali tényezői a demográfiai folyamatok, s azok nyomán a munkakínálat; a tőkeakkumuláció és a teljes tényezőtermelékenység alakulása. Döntő jelentőségű e legutóbbi tényező hatása. Abban központi szerepet játszik a magyar gazdaság alacsony innovációs teljesítménye, ahhoz szorosan kapcsolódva az alacsony intenzitású verseny és a kedvezőtlen üzleti környezet, a piactól idegen intervenciók rendszere. Egyidejűleg fennmaradt, sőt nőtt a gazdaság sebezhetősége, s a külső sokkokkal összefüggésben is súlyos makrogazdasági egyensúlyi problémák alakultak ki. Fenntartható, dinamikus növekedési pálya az egyensúly megteremtése mellett csak a potenciális növekedés ütemét tartósan növelő, *mélyreható strukturális reformok, a piacgazdaság helyreállítása, s a voluntarista gazdaságpolitika túllépése* révén lehet megalapozható.

Surányi György: A monetáris politika lehetőségei - illúziók nélkül

A meghatározó jegybankok, a monetáris politika irányítói és az ezen a területen befolyásos elemzők, kutatók körében szinte egyhangú konszenzus szerint a jegybankok kizárólagos feladata az árstabilitás biztosítása. Ezzel együtt az inflációs várakozások árstabilitás körüli stabil horgonyzása. Ettől szélesebben értelmezi - eltérően a kontinentális európai jegybankoktól - az angolszász világ a jegybankok felelősségét: az árstabilitás mellett kiemelt jelentőséget tulajdonít a maximális foglalkoztatottság elérésének is. A magyar megközelítés az elmúlt 25 évben az európai felfogás fogságában formálódott. Meglehetősen magas árat fizettünk ezért. Az előadás ennek az egyoldalú megközelítésnek az ellentmondásait kiemelve mutatja be az elmúlt évtizedek legfontosabb monetáris politikai és inflációs következményeit.

László Csaba: Költségvetési akadálypálya

A magyar államháztartás rendkívül súlyos problémákkal terhelt fogadta az új kormányt. A jelenlegi folyamatok alapján idén 7% körül lenne az államháztartás hiánya, miközben számtalan területen meghatározó fontosságú területek komoly alulfinanszírozottsággal küzdenek. Az új kormány a pénzügyi piacok legnagyobb örömeire teljes mellszélességgel feszített ütemű eurővezetési csatlakozási menetrend mellett állt ki, amelynek a feltételeit 2030-ra irányozták elő. Négy év alatt kell ehhez az államháztartási hiányt stabilan 3% alá szorítani, az államadósságot csökkenő pályára állítani és az árstabilitást és egy a mainál jóval alacsonyabb

kamatszintet elérni. Igazi kemény akadálypálya vár a költségvetési politika irányítóira. Az előadás e költségvetési politika lehetőségeit, potenciális csapdáit kívánja elemezni.

Benczes István: Gazdasági kormányzás és intézményi átalakulás az EU integráció perspektívájában

A gazdasági kormányzás az euróövezet 2010-es válságával került az integrációs diskurzus fókuszába, mint olyan intézmények és eljárások rendszere, amely a tagállami és uniós szintű gazdaságpolitikai koordinációt megvalósítva támogatják az EU gazdasági célkitűzéseit.

Magyarország e folyamatba sajátos módon próbált illeszkedni. 2008-ban Magyarország lett a globális pénzügyi válság egyik első áldozata, aminek következményeként egyfelől az EU rászorította a szabályalapú gazdaságpolitika meghonosítására, másfelől maguk az uniós szervezetek is közvetlen tapasztalatokat szereztek a válságkezelés tárgyában – nagyon is ideértve a bankrendszer szabályozásának szükségességét. A 2010-es években Magyarország igyekezett betartani a gazdasági kormányzási keret jelentette régi és új szabályokat (különösen a túlzottdeficit-eljárást és a makrogazdasági egyensúlytalansági eljárást), ugyanakkor mindezt olyan nem-szokványos eszközök használatával (pl. különadók), amelyre az unió nem volt felkészülve és amelyre nem is volt megfelelő válasza. Mindeközben a magyar kormány jelezte: sem az euró-zóna, sem a bankunió tagja nem kíván lenni. A 2020-as években pedig már a költségvetési és a makrogazdasági egyensúly is megbomlottak.

A differenciált integrációnak megfelelően az EU mindinkább olyan klubjavakat kínál, amelyeknek köszönhetően az exkluzivitás válik az integrációs dinamika formálójává. Mivel a 2026. évi országgyűlési választásokig Magyarország ezekből rendre kimaradt, ezért úgy találhatja magát a periférián, hogy közvetlen szomszédjai egyre inkább az unió belső köréhez tartozó tagállamként tekinthetnek magukra. Így mostanra már nem egyszerűen a magországekhoz való felzárkózás, hanem a visegrádi négyek utolérése a cél.

Sass Magdolna: Az FDI-alapú növekedési modell és korlátai Magyarországon

A rendszerváltást követően Magyarország gazdasági felzárkózási stratégiájának egyik meghatározó pillére a külföldi közvetlentőke-befektetések (FDI) vonzása volt. Az FDI jelentős szerepet játszott a gazdaság modernizációjában, az exportkapacitások kiépülésében, a termelékenység növekedésében és a magyar gazdaság globális értékláncokba való integrációjában. Az előadás régiós összehasonlításban mutatja be az FDI-alapú növekedési modell kialakulását és főbb jellemzőit, valamint azt, hogy ez miként járult hozzá Magyarország nemzetközi gazdasági beágyazottságához.

Az előadás ugyanakkor arra is rámutat, hogy a modell sikeressége mellett egyre inkább láthatóvá válnak annak strukturális korlátai. A külföldi tulajdonú vállalatok dominanciája, a gazdaság jelentős külső függősége, a hazai vállalatok korlátozott bekapcsolódása a magasabb hozzáadott értéktartalmú tevékenységekbe, valamint az innovációs és tudástranszfer-hatások korlátozott érvényesülése hozzájárulhatnak ahhoz, hogy az ország nehezen lépjen tovább a közepes jövedelmű országokra jellemző fejlődési pályáról és egyfajta „globális értéklánc feljebb lépési (upgrading) csapdába” kerüljön.

A téma különös aktualitását adja, hogy a világgazdaság jelenleg jelentős átalakuláson megy keresztül. A geopolitikai feszültségek, az ellátási láncok átrendeződése, a zöld és digitális átmenet, valamint a gazdasági fragmentáció új kihívásokat és lehetőségeket teremtenek a külföldi tőkére épülő fejlődési modellek számára. Az előadás arra keresi a választ, hogy az FDI-alapú növekedési modell milyen mértékben képes alkalmazkodni e változó környezethez, s milyen gazdaságpolitikai feltételek szükségesek ahhoz, hogy Magyarország kilépjen a feljebb lépési csapdából.

Gyórfy Dóra: Az illiberális fejlesztési modell felemelkedése és hanyatlása Magyarországon, 2010-2026

Az előadás azt vizsgálja, hogyan emelkedett fel és jutott válságba Magyarország illiberális fejlesztési modellje 2010 és 2026 között. Az elemzés emellett érvel, hogy a modell elsődleges célja nem a növekedés, hanem a gazdaság feletti kormányzati kontroll kiterjesztése volt, ami a kezdetektől komoly korlátokat jelentett a termelékenység és innováció-alapú, minőségi növekedés számára. A modell látszólagos működése addig állt fenn, amíg lehetséges volt a gazdaságba többlet-erőforrásokat bevonni, azaz bővíteni a munkaerőt és a tőkeberuházásokat. Míg előbbit a foglalkoztatás növelése és vendégmunkások behozatala biztosította, utóbbit egymást követően az EU-transzferek, a laza monetáris politika, a kínai működőtőke, és végül az expanzív fiskális politika segítette. Amint e források eltűntek, a modell kifulladt, és az ebből fakadó társadalmi elégedetlenség megnyitotta az utat a változáshoz. Az új rendszer megkerülhetetlen feladata a termelékenység növelésén alapuló fejlesztési modell létrehozása, aminek kiemelt elemei a megbízható intézményi környezet létrehozása, a piaci verseny megerősítése, illetve a humán tőke fejlesztése.

Voszka Éva

Politikai tulajdon: múlt és jövő

A 2010 után Magyarországon egyre kiterjedtebb politikai tulajdon a tulajdonlás új formája, határterület az állami és magánszektor között. Formálisan nem köztulajdon, de a politikának közvetlen meghatározó szerepe van a vagyon megszerzésében, növekedésében és megszűnésében. Alaptípusai a közérdekű vagyonkezelő alapítványok és politikafüggő vállalkozások. Nagyságrendje 6-10 ezer milliárd forintra becsülhető.

Az előadás az új tulajdonosi forma kialakításának módszereit, a létrehozás és működtetés állami eszközeit veszi számba, hogy kiindulópontokat keressen a leépítés és a visszavétel lehetséges útjaihoz. Ezeket az eljárásokat azonban mindenképp nehezen feloldható dilemmák és súlyos veszélyek keretezik, amelyeket mind a döntéseknél, mind azok kritikájánál érdemes figyelembe venni.

Soós Károly Attila: Csatlakozás az euróövezethez és az infláció

Más EU-tagállamok csatlakozási tapasztalatai alapján és abból kiindulva, amit új kormányunk gazdaságpolitikai szándékairól tudhatunk-sejthetünk, nincs okunk azt gondolni, hogy euróövezeti csatlakozásunk bármilyen igazán súlyos nehézségbe fog ütközni. A „maastrichti”

csatlakozási kritériumoknak való megfelelés érdekében folytatandó gazdaságpolitika – főleg mérsékelten, de kitartóan szigorú monetáris és fiskális politika – egymást és önmagukat erősítő kedvező folyamatokat fog elindítani a gazdaságban. Például az infláció szigorú korlátok között tartása a tovagyrűzések ritkulásával magát az inflációt is fékezi, emellett a kamatlábak csökkenése felé, az utóbbi révén az állam által fizetett adósságszolgálat és így a költségvetési hiány mérséklésének irányába is hat. Az ilyen folyamatok ugyanúgy kívánatosak, mint maga a csatlakozás. Sőt többé-kevésbé azért is kárpótolni tudnak, ha netán a csatlakozás lassabban sikerül, mint reméljük. Ehhez képest több fejfájást okozhat és kell hogy okozzon: miként alakulnak majd a dolgaink a csatlakozás „mézeshetei” után. Hiszen a kevesebb mint két évtizeddel ezelőtt kezdődött válságos évek megmutatták, hogy az amúgy fontos előnyöket kínáló euróövezet távolról sem tökéletes, nem veszélytelen konstrukció. Ha nem akarunk válságország lenni, akkor az övezet tagországaként folyamatos, súlyos erőfeszítéseket kell majd tennünk, főleg az infláció kordában tartása érdekében.